

שמעתא למיקתא

גליון רח' - פ' וארא ה'תשע"ה / קהילת "חניכי הישיבות" - רמות ב' האם כלי חרסינה חייבים בטבילה

א. חובת טבילה לכלי מתכות, עץ וחרס. ב. חובת טבילה לכלי זכוכית. ג. כלי פורצלן, האם דינם ככלי חרס שפטורים מטבילה. ד. כלי מחומר הפטור מטבילה המצופה במתכת. ה. כלי מחומר הפטור מטבילה המצופה בזכוכית. ו. כלי שמצופה במתכת, האם חייב בטבילה מה"ת. ז. כלי מצופה מצד אחד בלבד. ח. כלי העשוי מחומר החייב טבילה המצופה בחומר הפטור מטבילה. ט. גדר ציפוי המחייב (או פוטר) טבילה. י. האם ציפוי מחייב כשאינו משמש לכלי. יא. ציפוי דק או צבע (כלי אמאיל - טפלו). יב. חיוב להטביל כלי חרסינה בזמיננו.

א. חובת טבילה לכלי מתכות, עץ וחרס

הרוכש כלים חדשים מגויי חייב להטבילם טרם שימושם כדי לעלותם לקדושת ישראל, כמבואר ב**ש"ס ע"ז** (ע"ה): **ובשו"ע** (יו"ד סי' קכ). וכבר נחלקו הראשונים האם חיוב זה מדאורי או מדרבנן [ע"י השיטות **בב"י** (יו"ד סי' קכ)]. ולהלכה דעת ה**ט"ז** (ס"ק טז) וה**פרי"ח** (ד"ס קכ) שחיוב מדאורי. וכ"כ **ביאור הגר"א** (שם ס"ק כג) בדעת השו"ע. וכן מצדד ה**מ"ב** (סי' שכג ס"ק לא) להחמיר בזה.

ומ"מ כל זה דוקא לענין כלי מתכות, אבל כלי עצים, אבנים וחרס, בלתי מחופין, אין טובלין כל עיקר, דאמר ר' יוחנן (ע"ז ע"ה): כלי מתכות אמורים בפרשה. וכן פסקו ה**טשו"ע** (ד"ס קכ).

ב. כלי זכוכית

אלא דשינונו **בע"ז** (ע"ה): שאע"פ דכלי מתכות אמורים בפרשה, מ"מ כלי זכוכית חייבים טבילה, כיון שדומים לכלי מתכות דכי נשתברו יש להן תקנה. וחיוב זה, כתבו ה**פרי"ח** (ס"ק א), ה**חכ"א** (כלל עג אות א) ועוד פוסקים שהוא מדרבנן. וכן פסקו ה**מ"ב** (סי' תקט ס"ק ל) וה**אג"מ** (יו"ד ח"ב ס"י מ). [ולענין ברכה, ע"י **במאירי** (ע"ז ע"ה): שהביא סוברים שאין לברך עליהם, אולם נקט כהפשוט שמברכים. וע"י עוד **ברשב"ש** (ס"י תסח) שדחה דעת הנהגים שלא לברך. וכן פסק ה**או"ה** (שער נח אות צב). ולאחריו ה**שבט הלוי** (ח"ו ד"ס רמה) וה**תשובות והנהגות** (ח"ב סי' תע) וע"י **שיש הטעם** לאלו שנהגים שלא לברך]].

ג. כלי פורצלן

וע"י **בפמ"ג** (ס"י תנא מ"ז ס"ה כלי חרס) ו**בערוה"ש** (אות כג ואות כט) שנקטו דכלי פורצלן דינן ככלי חרס ופטורים מטבילה [וע"י **בערוה"ש** שמ"מ נוהגים להטבילם, וביאר שהמנהג נשתרב משום שיש כאלו שמצפים אותם בזכוכית ובכה"ג חייבים לטובלם כמבואר בסמוך]. וכן הוא **בשאלת יעב"ץ** (ח"א סי' טז), וכתב דלא דמי לכלי מתכות וזכוכית משום שאם נשברו א"א להחזירם. וכן פסקו ה**חיד"א** (שי"ב סי' קכ ס"ק א), ה**פת"ש** (ס"ק ב), ה**ג' מהרש"א** (ד"ס קכ), ה**בן איש חי** (מסות שנה ב אות ז), ה**שלמת חיים** (יו"ד סי' כט) ועוד. ודלא **כהמסגרת השלחן** (כלל לז הגה א, הובא בדרכ"ת ס"ק יב) המחמיר בזה. [וע"י שכתב שבה"ז אם נשברו מחזירין השברים להתיכן, אפשר דדינם כמו בכלי זכוכית וע"פ אין לברך על טבילתם, ע"כ. וכ"כ לחשוש **בתשובות והנהגות** (ח"ד ס"י קצא), אולם י"ל דכיון שכלי פורצלן שניתן להתיכן לא היו בזמן שתיקנו על זכוכית תו אין בידינו לגזור עליהן. וכבר כתבו הפוסקים (ע"י **בחלקת יעקב** יו"ד סי' מ"ה ועוד) סברא זו לפטור כלי פלסטיק, וע"י].

ד. כלי מחומר הפטור מטבילה המצופה במתכת

ואיתא **בע"ז** (ע"ה): קוניה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר ותחילתו וחד אמר כסופו, והלכתא כסופו. ו**פרש"י** דקוניה הוא כלי מחרס מצופה בציפוי מתכת. ונח' האמוראים האם הולכים אחר סוף עשייתו וכיון שציפיהו במתכת ככלי מתכת דיינינן ליה וחייב טבילה, או הולכים אחר תחילת עשייתו שהוא חרס ופטור מטבילה. ומסקינן שדיינינן ליה ע"פ סופו וממילא חייב טבילה ככלי מתכת. כן פסקו ה**טשו"ע** (ד"ס קכ).

ה. כלי מחומר הפטור מטבילה המצופה בזכוכית

וע"י **באו"ה** (שער נח אות פב) שנקט שיש להחמיר לענין ציפוי אף כשמצפה הכלי בחומר החייב טבילה מדרבנן, ועל כן כלים המצופים בזכוכית יש להטבילם. וכן פסקו ה**ש"ך** (ס"ק ב), ה**פרי"ח** (ס"ק ד) וה**ערוה"ש** (אות כט). אולם ה**פרי תואר** (ס"ק א) נקט דאין לך אלא חידושו, וע"כ אין להחמיר אם מצופה בזכוכית אפילו הוא מצופה בין בפנים ובין מבחוץ. וה**דרכ"ת** (ס"ק יט) הביא כמה פוסקים שטובל בלא ברכה כשמצופה בזכוכית. ו**בעל האג"מ** (המסאף לתורה והוראה הובא בספר הכשרות פ"ד הגה טג) פסק להקל בזה. ודעת **בעל השבט הלוי** (מבית לוי יו"ד ט"ב ע"ג קמ"א אות י) שאם מצופים מצד אחד בלבד פטורים מטבילה. ואם איכא ספק אם מצופים בזכוכית, הוי ספק דרבנן לקולא, וע"י בזה לקמן.

ו. כלי שמצופה במתכת, האם חייב בטבילה מה"ת

וע"י **בקריית ספר** (מ"א פ"ז) ו**בכנה"ג** (סי' קכ סוף אות יח הובא בדרכ"ת ס"ק טז) שנקטו דכלי מצופה מתכת חייב בטבילה מדרבנן. וכן פסק ה**רע"א** (על הרמ"א ט"ע א). וכן משמע **מהחכמת אדם** (כלל עג אות א). וכן פסק ה**שבט הלוי** (סי' מג ומביל לוי יו"ד ט"ב ע"ג קמ"ב אות ג). [וה**לבוש** (סוף אות ו) כתב שאם מצופים מבפנים ומבחוץ חייב כלי מתכות גמור, ע"כ. ומשמע קצת שהוי דאורי].

ז. כלי מצופה מצד אחד בלבד

אלא דנח' הראשונים באיזה גוונא ציפוי מחייב טבילה: [א'] דעת ה**תוס'** (ע"ה ד"ה והלכתא) ו**הרא"ש** (סי' לה) דדוקא כלים שמצופים במתכת מבפנים חייבים, אבל המצופים מבחוץ בלבד פטורים, משום שאינו משתמש במקום המתכת לא הוי דומיא דכלי סעודה דמדין. [ב'] דעת ה**אבי העזרי** (הובא במדרכ"י, ע"ז סי' תתנח) דבין מצופה מבפנים ולא מבחוץ, בין מבחוץ ולא מבפנים, טעון טבילה, דלא חילקו חכמים. [ג'] ה**רו"ן** (ל"ט ד"ה גמ') הביא בשם יש מי שסובר דדוקא כשהוא מצופה מבית ומבחוץ חייב טבילה (וע"כ נקט דכל שאינו מצופה מבפנים ומבחוץ טובלו ללא ברכה). [ד'] דעת ה**גהות הסמ"ק** (סי' קצט אות ב) כשמצופים באבר מבחוץ א"צ טבילה, אבל במצופים מבפנים צריכין טבילה, אך בלא ברכה לפי שאינן עשויין אלא לנוי.

וע"י **בשו"ע** (שם ט"ע א) שפסק שאם הם מצופים מבפנים חייבים טבילה. אולם ה**רמ"א** (שם) כתב דאפי' הם מצופים בפנים צריך להטביל בלא ברכה, ופירש ה**ט"ז** (ס"ק א) כי ציפוי בפנים הוא לנוי. [ומלשון הרמ"א משמע דהדין כן אף כשמצופה מבחוץ בלבד. וכ"כ **בש"ך** (ס"ק ד). וכן נקט ה**פרי"ח** (ס"ק ז). אולם לדעת ה**ט"ז** לפי ביאורו של ה**נוב"י** המובא לקמן, כל זה הוא בציפוי בפנים (כי משתמשים דרכו) ולא בציפוי מבחוץ דבכה"ג פטור לגמרי. ו**בערוה"ש** (אות כח) נקט דלפי הרמ"א א"צ טבילה כשמצופה מבחוץ בלבד, כי בכה"ג הציפוי אינו מחייב אלא כשמעמיד את הכלי, וס"ל להרמ"א ד"מעמיד" בלא"ה אינו מחייב].

האם שרי להלוות כסף בפני עד אחד

א - אמרינן **בב"מ** (ע"ה): אמר רב יהודה אמר רב כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים, עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול. ור"ל אמר גורם קללה לעצמו, שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק.

אמרו ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן, שלח ליה בהדי פניא מעלי שבתא לישדי לי מר עשרה זוזי דאתרמי לי קיטנא דארעא למזבן, שלח ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא, שלחי ליה אפי' אנא נמי, שלח ליה כ"ש מר דטריד בגירסיה משתלי וגורם קללה לעצמו.

וכ"כ לדינא **ברמב"ם** (פ"ב מהלכות מלוה ולוה ה"ז) - אסור לאדם להלוות מעותיו בלא עדים, אפי' לתלמיד חכמים, אא"כ הלוהו על המשכון. והמלוה בשטר משובח יותר. וכל המלוה בלא עדים עובר משום ולפני עיור לא תתן מכשול, וגורם קללה לעצמו. וכן פסקו ה**טור והשו"ע** (ח"ו סי' ע"א).

ב - והנה **ברש"י** שם פ"י עובר משום לפני עיור - שעולה על רוחו של לוח לכפור. קללה - כשתובעו וזה כופר, הכל מקללין אותו ואומרינן שהוא דובר על צדיק עתק.

ומבואר מדבריו דאיסורא דלפני עיור הוא משום דגורם ללוה לכפור בהלוהא במזיד.

וכן מתבאר מדברי ה**ב"ח** (סי' ע"א ס"ק א) שכתב בביאור דברי רב אשי ורבינא, דרב אשי קא סלקא דעתיה דכדי שלא יעבור על לפני עיור כדרב לא רצה להלוות לו בלא שטר, וע"כ קשיא ליה אפילו אנא נמי, דחלילה לתלמיד חכם שיעלה על רוחו לכפור, ורב ודאי לא קאמר אלא במלוה לעם הארץ. והשיב לו רבינא דלאו משום חששא דיעלה על רוחו לכפור, אלא דשמא ישכח הלוואתו, ויגרום רבינא קללה לעצמו.

ובזה ביאר מ"ש ה**טור** רבינו "ואפילו לתלמיד חכם", כלומר לא מיבעיא לעם הארץ דאיכא נמי משום לפני עור, אלא אפילו לתלמיד חכם דאף על גב דליכא למיחש שמא יעלה על רוחו לכפור, מכל מקום איכא למיחש דכיון דטריד ישכח וגורם קללה לעצמו.

וכיוצא"ב כתב ה**פרישה** (סי' א) ע"פ פי' הרש"י, דסבר רב אשי דמשום לפני עיור ליכא למיסר אלא באינש דעלמא דיעלה על דעתו לכפור. וסבר דריש לקיש דקאמר דיגרום קללה לעצמו גם כן באינש הארץ, וסברא הוא כי דוקא הכופר במזיד הוא עומד נגד המלוה בקומה זקופה להכחישו, ובזה גורם לעצמו קללה, מה שאין כן כשלא ענין הכפירה מכח שכחה, אין דרך לעמוד בקומה זקופה להכחישו, אלא אומר לא ידעתי מהלוואה זו דבר, ואשים הדבר על לבי אם אזכר דבר זה אשלם לך, ובזה אף שאינו מחוייב לשלם לו מכל מקום אין גורם קללה לנפשו מכח הבריות כל כך. ומשום הכי אמר ליה רב אשי אפילו אנא, דודאי לא אכפור לך במזיד ולא שייכי הטעמים הנ"ל. והשיב לו רבינא כל שכן מר דטריד בגירסיה ומשתלי יותר משאר הבריות עד שישכח הדבר מלבו ויעמוד נגד המלוה להכחישו, וגם הבריות יאמרו לתלמיד חכם הוא זה ובודאי לא משקר, ואגרום קללה לנפשו. ע"כ. וכדבריו אלו כתב **בסמ"ע** (סי' א) (ב).

[וע"י **בט"ז** (שם ס"ק) שביאר דהא דכתבו ה**טור והשו"ע** ואפי' לת"ח, ובגמ' אמרינן דת"ח כ"ש הוא מפני דהגמי אזלא למי"ד דאוסר משום דגורם שגורם קללה לעצמו, ולטעם זה, כ"ש דיש לאסור בת"ח, מפני ששוכח שהלוהו. אבל ה**טור והשו"ע** ס"ל עיקר לדינא דטעמא משום לפני עיור, והיינו אומר דזה ל"ש בת"ח, וע"כ כתבו ואפי' לת"ח. ונראה מדבריו דס"ל ל**טור** ולשו"ע דאפי' בת"ח

מענה יוצא דכלי חרס, כלי עץ וכדו', המצופים בחומר ממתכת החייב בטבילה (אבר-עופרת וכדומה), אם מצופים בפנים ובחוץ חייבים טבילה בברכה. המצופים בפנים ולא מבחוץ, לדעת השו"ע טעונים טבילה בברכה, ולדעת הרמ"א טעונים טבילה ללא ברכה. המצופים בחוץ בלבד, לדעת השו"ע פטורים, ולדעת הרמ"א טובלים בלא ברכה.

ה. כלי העשוי מחומר החייב טבילה המצופה בחומר הפטור מטבילה

וכמו שציפוי מחייב כנ"ל, כך הוא פוטר, וכגון כלי מתכת המצופה חרס וכדומה. וכן נקטו המהרש"ם (ח"ג סי' ט) ו**הגרש"א זצ"ל** (הלכות טב"כ פ"א עמ' קצו הגה 1). [ואף לדעת הסוברים שחובת טבילה לכלי מצופה הוא מדברנן (ע"י לקמן באות ה') ציפוי הפוטר מהני אף להפקיע מה"ת כי לא משתמש דרך המתכת].

ט. גדר ציפוי המחייב (או פוטר) טבילה

והנה **בביאור הגר"א** (סי' ק"ט) מבואר דציפוי שהוא מבפנים מחייב טבילה אף אם אינו מעמיד הכלי. אולם **הפרי"ח** (סי' ק"ט) חולק על זה וסי' ל דציפוי מחייב דוקא באופן שהוא מעמיד הכלי, אבל בלא"ה הוי טפל ומתבטל לגבי עיקר הכלי (אע"פ שמשתמש דרך שם). [ועיי' שם דע"כ כתב דכלים שמצפים אותם בבדיל ע"י גוי אי"צ טבילה, שהכלי כבר הוא עשוי והצפוי של בדיל לא הוי מעמיד ומתבטל לגבי הכלי. אולם **הרע"א** (על סי' ק"ב) ע"פ **המ"א** (סי' תנ"א סי' ק"ב) כת' דכלי שאינו מצופה וטבלו ואח"כ נתן לגוי לצפותו חייב שוב בטבילה. וע"י **במ"ב** (סי' ק"ט) שכת' שבכה"ג "יראי להטבילין"].

שו"מ **בערוה"ש** (אותיות כו - כח) שיצא לחלק, דכלים המצופים מבפנים חייבים טבילה אף בגוונא שאינם מעמידים את הכלי, אבל במצופים מבחוץ חייבים טבילה דוקא אם מעמידין את הכלי (וגם זה ללא ברכה כי הא דמעמיד מחייב טבילה תלוי בפלוגתא). ו**באשכול** (ח"ג עמ' 141) כתב בשם יש מחייבים כהבנת הערוה"ש, עיי"ש. ו**בחלקת יעקב** (י"ד סי' טו) כת' להוכיח מדיני טומאה וטהרה דאף כשהכלי עומד ללא הציפוי חייב טבילה.

י. האם ציפוי מחייב כשאינו משמש לכלי

והנה לסוברים דציפוי מחייב אף כשאינו מעמיד את הכלי, י"ל דדוקא ציפוי המשמש לכלי חשיב ולא בטיל, אבל בלא"ה לא. וכמו שמצינו **במשנה בכלים** (פ"א מ"ד). וכן משמע מהגהות הסמ"ק הנ"ל שנקט דכלי שמצופה מבפנים י"ל דאינו חייב טבילה כיון שאין הציפוי אלא לנוי, וי"ל דהיינו טעמא דאינו שימוש חשוב לצורך הכלי בטל הציפוי ואין הכלי חייב טבילה.

ושו"ר **בנוב"י** (או"ח מ' ק' סי' א) שכתב לבאר בדרך זה דעת ההגהות הסמ"ק, אלא שכת' שמ"מ קיי"ל להחמיר דלא כהסמ"ק ולטובלו, כי הציפוי הוא בפנים ועיקר התשמיש הוא תוך הציפוי, ע"כ. וציין לדבריו **המהרש"ם** (ח"ג סי' ב). ועיי"ש שמבואר דכלי שאינו זקוק כלל לציפוי הציפוי מתבטל אליו. וכמו כן היכן שהטיחה הוי צורך לשימוש הכלי מחשש היזק החלודה העולה בכלי ברזל, הוי צורך לכלי ואינו מתבטל. [וע"י **במשנה אחרונה** (כלים פ"א מ"ד) שכתב דשולחן מצופה בשיש שבא לקרר האוכל, הוא עיקר הכלי].

יא. ציפוי דק או צבע (כלי אמאיל - טפלון)

ואכתי יש להסתפק היכן שהציפוי דק, או שהוא צבע, אם מחייב או פוטר מטבילה דכיון שדק הוא י"ל דלא חשיב ובטל לכלי (אפי' כשמשמש לכלי). ונפ"מ בזה לענין כלי "אמאיל" שהם כלי מתכת מצופים חרס [ע"י **בחת"ס** (י"ד סי' ק"ג) ו**במהר"ם שיק** (י"ד סי' ק"ט)]. אולם בזמנינו הוא ציפוי עשוי מחול והוא חומר זגוגלי, וכן לענין כלי "טפלון" שהוא כלי מתכת מצופה חומר פלסטי.

והנה **במהרש"ם** (שם) כתב לענין כלי "אמאיל" שיש להטבילו ללא ברכה, משום דיי"ל דכלי זה המתכות חשיבי טפי והציפוי בטל אליו. ו**הגרש"א זצ"ל** (הלכות טבילת כלים פ"א אות 1 והגה 1) יצא לחלק דהיכן שהוא רק צבע שמתקשה (א.ה. והוא עבה קצת, ע"י בסמוך), שפיר חייב בטבילה, דהוא כעין לנוי. אבל היכן שהוא ממש צפוי, כיון שמצופה מבפנים ומבחוץ כגון דא פטור. אך הואיל ואפשר שאין זה ממש צפוי גמור ועכ"פ יש לחשוש שבכגון דא הצפוי בטל לכלי יש לטובלו ללא ברכה. וכן דעת **הגריש"א זצ"ל** (קונטרס הלכות טב"כ - ישראלזון אות לג-לד) שכלי אמאיל יש להטבילו ללא ברכה. אולם דעת **הגר"ש ואזנר שליט"א** (מבית לוי י"ד טב"כ עמ' קמ"א אות 1) לענין כלי אמאיל שהציפוי בטל לכלי וטובל בברכה. [וע"י **במבית לוי** (עמ' קמ"א אות 1) שה"ה לענין "טפלון". דלא כהמהרש"ם שהסתפק בזה].

ומבואר דסי' ל **להגר"ש ואזנר שליט"א** שציפוי דק אינו מחייב ואינו פוטר משום דבטל הוא. ואף **הגרש"א זצ"ל והגר"ש זצ"ל** דסי' ל שיש לחוש בכה"ג, מ"מ י"ל דיוודו היכן שהציפוי דק מאוד או שהוא צבע בלבד דלא חשיב ובטל. ושו"ר שאכן כך ס"ל **להגרש"א זצ"ל** (פ"א אות 1 והגה 1*) [אלא דיש לדחות דהכא הצבע משמש שימוש חשוב שהכלי לא יבלע כ"כ].

יב. חיוב להטביל כלי חרסיה בזמנינו

מענה יש לדון לענין כלי חרסיה המצויים בזמנינו, דהנה לאחר הבירור עם מומחים, כלים אלו עשויים מאדמה חרסית (ומערבים בהם חומרים שונים, וביניהם זכוכית, ומ"מ הוא רובו מאדמה). לאחר גמר עשיית הכלי מצפים אותו בזכוכית דקה מאוד הנקראת "גלוזורה" (ומטרתה לסתום את החומר לגמרי שלא יבלע ולנוי).

ולכאורה יש לומר דכלים אלו אין צריך להטבילם לא מבעיא לדעת הסוברים דכלים המצופים בזכוכית פטורים מטבילה, אלא אף למחייבים, אכתי י"ל כן כיון שהציפוי דק מאוד כנ"ל. בפרט דדעת הפרי"ח דציפוי אינו מחייב אא"כ מעמיד את הכלי. [וכמו"כ יש חברות שלא מצפים הכלים בזכוכית (אא"כ הם מסוג יקר) אלא צובעים אותם בצבע שקוף וכדומה. וא"כ בגוונא שאינו יודע מה טיבו של הכלי אפשר דהוי ספק דרבנן לקולא. ו**בשבט הלוי** (ח"ד סי' צ"א) כתב שכלי מצופה בזכוכית איכא תרתי דרבנן (ציפוי מחייב רק דרבנן וזכוכית חייב רק מדברנן), וע"כ במקום ספקא אזלינן לקולא. (וע"י **בביני"א** (המובא בפתי"ש סי' ט) ו**בפרי"ח** (שם על ע"ל ט"ז בסוף הדיבור) שנקטו דאמרין ספק דרבנן לקולא בכה"ג. ואף אם ניתן לבירור אינו אלא ע"י טרחא גדולה, ובכה"ג הוי ספק מעליא, וכן מבואר **בא"מ** (י"ד ח"ב סי' טו).] ואף לדעת הסוברים שבטבילת כלים לא אמרין ספק דרבנן לקולא משום שאיכא חזקת חיוב או משום דבר שיש לו מתירין, הכא לא שייך כן, כי הספק הוא בעיקר החיוב. אלא דלפי הנראה רוב החברות משתמשות בציפוי זכוכית הנ"ל וא"כ אזלינן בתר רובא להחמיר].

ולמעשה המנהג להחמיר להטבילם ללא ברכה לצאת מכל ספק. ומ"מ בשעת הדחק אם אין לו כלי אחר מותר להשתמש בו (ואח"כ יטבילנו ללא ברכה).

- מסקנא דדינא -

העולה לדינא דכלי חרס, כלי עץ וכדו', המצופים במתכת, אם מצופים מבפנים ומבחוץ, חייבים טבילה בברכה. המצופים מבפנים ולא מבחוץ, לדעת השו"ע טעונים טבילה בברכה, ולדעת הרמ"א בלא ברכה. המצופים בחוץ בלבד, לדעת השו"ע פטורים, ולדעת הרמ"א טובלים בלא ברכה. [ואם הוא כלי עשוי מחומר הפטור מטבילה והציפוי מחייב, דינו תלוי בשיטות הנ"ל]. ואם הוא ציפוי דק מאוד או צבע בעלמא, אין הציפוי משנה הדין של עיקר הכלי. וכלי חרסיה (שהם מצופים בזכוכית) יש להטבילן בלא ברכה. ובשעת הדחק שאין לו כלי אחר מותר להשתמש ללא טבילה (ואח"כ יטבילנו בלא ברכה).

איכא איסורא משום לפני עיוור].

ג- ולפי"ז י"ל דדדוקא נקטינן בגמ' "שלא בעדים". דעד אחד לא מהני, דהא אכתי מצי לכפור שלא הלווהו. ואיכא בכה"ג איסורא משום לפני עיוור (עכ"פ בסתם אדם). ורק בבי עדים שי כיון לא מצי לכפור בהלוואה.

[ויעויין **בבנה"ג** (סי' ע' הגהות טור סי' ק"א) **דמהר"ש יונה** הקשה דכי הלווה בעדים מאי הוי, הרי יכול לטעון פרעתי. ותי' דבדליכא עדים, שאינו מודה לו שעשה טובה, איכא למיחש שיעניו פניו נגדו ויאמר לא לויתי. אבל כשהלוה בפני עדים דאינו יכול לכפור על ההלוואה, ליכא למיחש להכי].

ד- אלא **דהתומים** (סי' ע' סי' ק"א) כתב דנראה דלהא דיכפור בפועל ויאמר להדימ לא חיישינן. דהא לכך אמרו (בי"מ ג.) דכופר בכל פטור משבועה דאינו אדם מעניו פניו בפני בעל חובו, וא"כ איך יש לחוש דיעניו ויכפור, ואטו ברשעי עסקינן. רק כל החשש דאולי ישכח ויאמר אינו יודע, וכמ"ש התם כ"ש מר דטריד בגרסיה דאשתלי. וע"כ אם ילווה בלא עדים יטעון אינו יודע אם הלווה יפטר, משא"כ במלווה בעדים אם יטעון אינו יודע אם פרעתי יהיה מחויב לשלם.

ובזה ביאר דעת רב אשי ששלח ליה נשדר לי מר עשרה זוזין, דכיון דשולח לו ע"י שליח, תו ליכא למיחש להא, דהא יוכל לומר אני פוטר השליח משבועה ונאמן לי, כדלקמן בהלכות שולחין, ואם כן הו"ל שליח עד אחד, ואם יטעון אינו יודע הו"ל מחויב שבועה ואין יכול לישבע משלם. ולכך ליכא חשש משום עובר לפני עור וכיו' דלא יפסיד מעות. וע"כ השיבו רבינא דעכ"פ לענין גורם קללה לעצמו יש לחוש, דמ"מ יאמרו דעושה עוול. ע"כ.

איברא דאף לדבריו אף דליכא איסורא דלפני עיוור במלווה בפני עד אחד, אכתי אין לעשות כן משום דגורם קללה לעצמו, וכדאמר ליה רבינא לרב אשי, ונפסק לדינא בשו"ע.

[ואף אי נימא דהחשש אינו שמה יבא לכפור במזיד, אלא שמה ישכח, אכתי יש מקום לומר דאיכא לפני עיוור אף במלווה בפני עד אחד.

דיעויין **בלחם משנה** (פ"ב מהלכות מלוה ולוה ה"ז) שהקשה על פי רש"י דאי החשש שמה יבא הלווה לכפור בהלוואתו במזיד, א"כ אף אם ילונו בעדים יעבור משום לפני עיוור, שהרי יטען פרעתי, והמלוה את חברו בעדים אי"צ לפרועו בעדים. וביאר דמאי שכתב רש"י דעולה על רוחו לכפור, לאו למימרא דברשע יעשה כן, דאטו ברשעי עסקינן. אלא דחיישינן שאם לא ילווהו בעדים ישכח הדבר שהלווה וישבע, ולפי דעתו הוא אמת שהרי אינו נזכר, אבל כשיש עדים אע"פ שלא יזכור ע"כ יפרע ולא ישבע. ע"כ.

ואי חיישינן להכי, אכתי עד אחד לא מהני מיד, דהא אף אם יחייבו שבועה, שפיר ישבע שלא הלווהו, מפני שסובר שכן הוא, ואכתי איכא משום לפני עיוור. ורק בפני עדים ליכא למיחש להכי דהא ע"כ יצטרך לשלם].

פניני מוסר

עניני שבת קדש - תפילת שחרית (ט)

עניית ברוך ה' המבורך - "ואחר חצי קדיש יבין עצמו לענות "ברוך ה' המבורך לעולם ועד" בשמחה עצומה מאד, ובכאן יקבל עליו תוספות נפש של יום השבת, כי אם התחיל לקבלה בתחילת "נשמת", כאן ב"ברכו" הוא על המוגמר קבלתה". (יסוד ושורש העבודה ח, ח)

הכל יודוך - "... ובודאי אם אומר האדם השבח הגדול הזה בכונה עצומה ושמחה מאד, בודאי סבוכים הדברים אשר יצאו מפיו לא ישוב ריקם, כי אם עשה פרי תיקונם ופעולתם בעולמות העליונים גם כן, ורחמנא לבא בעי. והעיקר לומר התבות במיתון גדול ולא במחירות". (יסוד"ה שם)

נערך ע"י מחבר סדרת עבודת המועדים